

Avaleht>Kohtumenetlused>Kriminaalasjad>Õigusabi>Tõendid

Tõendid

Selles osas antakse ülevaade ELi õigusnormidest, mis käsitlevad tõendite kogumist piiriüleste kohtuasjade korral.

Taust

Piirikontrolli kaotamine ELis on muutnud vaba reisimise ELi kodanike jaoks palju lihtsamaks, kuid see on lihtsustanud ka kurjategijate piiriülest tegusid. Seetõttu on oluline, et ELi liikmesriigid teeksid kriminaalasjades tõendite kogumisel tulemuslikku koostööd.

ELi õigus

Praegune olukord

Kriminaalasjades tõendite kogumist käsitlevad õigusnormid ELis põhinevad vastastikuse abi lepingutel.

Eelkõige:

[kriminaalasjades vastastikuse abistamise Euroopa konventsioonil](#), mis on koostatud 20. aprillil 1959. aastal, ja selle lisaprotokollidel ning artikli 26 kohaselt sõlmitud kahepoolsetel lepingutel;

[Schengeni lepingu rakendamise konventsioonil](#) ja selle lisaprotokollidel;

[2000. aasta konventsioonil Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise vastastikuse õigusabi kohta kriminaalasjades](#) ja selle protokollil.

Olukord alates 2017. aastast

Alates 22. maist 2017 reguleerib tõendite kogumist ELis Euroopa uurimismääruse direktiiv.

Uus direktiiv põhineb vastastikusel tunnustamisel ja asendab eespool nimetatud konventsioonide vastavad meetmed.

Seda kohaldatakse direktiiviga seotud liikmesriikide suhtes.

Pärast direktiivi vastuvõtmist tunnistati 20. jaanuari 2016. aasta määrusega 2016/95 kehtetuks 2008. aasta

[raamotsus, mis käsitleb Euroopa tõendikogumismäärust](#) (mille kohaldamisala oli piiratum).

2000. aasta konventsioon vastastikuse õigusabi kohta kriminaalasjades

See konventsioon on **kõige sagedamini kasutatud** vahend tõendite kogumiseks.

See hõlmab vastastikust abi järgmistes valdkondades:

kahtlustatavatelt ja tunnistajatelt ütluste võtmine;

videokonverentside kasutamine;

läbiotsimine ja vara arestimine tõendite kogumiseks;

telekommunikatsiooniseadmete kasutamine.

Selle protokoll sisaldab eeskirju **pangakontode ja -tehingute** kohta teabe kogumiseks.

Vastastikuse abi taotlemine

Vastastikust abi taotleb ametiasutus võib taotluse saava poole õigusasutusega otse ühendust võtta.

Taotlus tuleb rahuldada võimalikult kiiresti ja võimaluse korral taotleva ametiasutuse märgitud tähtpäevaks, välja arvatud juhul, kui taotluse saava poole õigusasutusel on põhjus taotlus tagasi lükata.

Selleks et tagada kogutud tõendite vastuvõetavus, peavad täitva riigi ametiasutused järgima taotluse esitanud riigi ametiasutuste kindlaks määratud menetlusi, välja arvatud juhul, kui need on vastuolus täitva riigi õiguse aluspõhimõtetega.

Euroopa uurimismääruse direktiiv

Euroopa uurimismäärus on ELi liikmesriigi õigusasutuse tehtud või kinnitatud otsus uurimistoingu tegemiseks teises liikmesriigis eesmärgiga hankida tõendeid kriminaalmenetluses.

Euroopa uurimismääruse direktiiv võeti vastu 3. aprillil 2014. Taani ja Iirimaa ei kohalda direktiivi.

Direktiivi eesmärk on kehtestada vastastikuse tunnustamise põhimõte ning samal ajal:

säilitada paindlikkus vastastikuse õigusabi andmisel ja

kaitsta põhiõigusi.

Seda kohaldatakse kõikide uurimismeetmete suhtes (välja arvatud ühise uurimisrühma moodustamine).

Uurimismääruse võib väljastada kriminaal-, haldus või tsiviilmenetluses, kui otsuse põhjal võib alustada menetlust kriminaalcohtus.

Taotlev asutus või ametiisik võib Euroopa uurimismäärust kasutada ainult juhul, kui uurimismeede on:

vajalik,

proportsionaalne ja

lubatud sarnaste siseriiklike kohtuasjade korral.

Uue direktiivi kohaselt peab täitjariik uurimismeetme võtma sama **kiiresti** ja **samadel tingimustel** nagu sarnases siseriiklikus kohtuasjas.

Uurimismeede tuleb võtta võimalikult kiiresti. Direktiiviga nähakse ette tähtajad (maksimaalselt **30 päeva**, et teha otsus taotluse tunnustamise ja täitmise kohta, ning **90 päeva**, et taotlus täita).

ELi liikmesriigid võivad täitmisest teatavatel põhjustel keelduda. Järgmised üldised keeldumise põhjused kehtivad kõikide meetmete korral:

immunitet või privileeg või eeskirjad, mis piiravad seoses ajakirjandusvabadusega kriminaalvastutust;

oluliste riiklike julgeolekuhuvide kahjustamine;

menetlus ei ole kriminaalmenetlus;

ne bis in idem põhimõte (topeltkaristamise keeld);

eksterritoriaalsus koos topeltkaristatavusega;

kokkusobimatus põhiõiguste austamise kohustustega.

Teatavate meetmete võtmisest keeldumiseks on lisapõhjused:

kuritegu ei ole kahepoolset karistatav (välja arvatud teatavad rasked kuriteod)

meedet on võimatu täitmisele pöörata (uurimismeedet ei ole olemas või sarnaste siseriiklike kohtuasjade korral ei kasutata seda ja puudub alternatiiv).

Viimati uuendatud: 22/01/2019

Käesolevat lehekülge haldab Euroopa Komisjon. Sellel veebisaidil avaldatud teave ei kajasta tingimata Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta. Komisjon ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õigusteabe viida alt ELi veebilehtede autoriõiguste eeskirjade kohta.